

Nokian luonto ry.
co/ puheenjohtaja Timo Lepistö
Aaroninkatu 14
37130 Nokia
nokianluonto@gmail.com

MUISTUTUS

17.8.2015

Suomen luonnonsuojeluliiton
Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry.
Näsilinnankatu 39
33200 Tampere
pirkanmaa@sll.fi

**Nokian kaupunki/
rakennus- ja ympäristölautakunta**
Harjukatu 21
37100 Nokia
kirjaamo@nokiankaupunki.fi

MUISTUTUS NCC ROADS OY:n MAA-AINES- JA YMPÄRISTÖLUPAHAKEMUKSISTA

NCC Roads hakee 18.6.2015 päivätyllä hakemuksella Nokian ympäristö- ja rakennuslautakunnalta maa-aines- ja ympäristölain mukaista lupaa kallion louhintaan tilalla Metsäilkkä R:no 536-407-6-56. Kohde sijaitsee Nokian taajaman ja Porintien pohjois- ja Koukkujärventien länsipuolella.

Suunnittelu-alueelle haetaan lupaa maa-ainesten ottoa ja murskausta varten. Otettava maa-aines on kalliota ja pintamaata (30 000 ktrm³). Kokonaisottomääräksi sanotaan 1,1 miljoonaa ktrm³ ja lupaa haetaan kymmeneksi vuodeksi. Ympäristölupahakemuksen mukaan louhinnan ohella tarkoitus on murskata myös muualta tuotuja kiviaineita.

Voimassa olevassa Pirkanmaan 1. maakuntakaavassa 2007 suunnittelualue on maa- ja metsätalousvaltaista aluetta, jolla on erityistä ulkoilun ohjaustarvetta. Maakuntakaavaluonnoksessa 2040 alueella on virkistysaluetta osoittava V-merkintä. Suunnitelma-alueella ei ole yleiskaavoitettu. Alue rajautuu itäosaltaan Kyynijärvi-Juhansuon osayleiskaavaan.

Aiottu louhinta- ja murskaustoiminta olisi vastoin Pirkanmaan 1. maakuntakaavan määräyksiä ja Pirkanmaan maakuntakaavaluonnoksen 2040 maankäytön suunnitelmia. Lupahakemuksessa tämä jää huomiotta.

Suunnittelualueen kaakkoispuolella on Kyynijärvi, josta lähtevällä Kyyninojalla elää alkuperäistä kantaa olevan erittäin uhanalainen (EN) purotaimen (*Salmo trutta fario*). Louhinnan ja murskauksen vaikutukset kohdistuisivat purotaimenen lisäksi silmälläpidettävän (NT) kaakkurin (*Gavia stellata*) pesimäalueelle. Suunnittelualueen halki kulkee nokialaisten suosima virkistysreitti. Louhostoiminnan vaikutukset virkistyskäytölle on jätetty lupahakemuksessa käsittelemättä.

Vaadimme, että NCC Roadsille ei myönnetä maa-aines- ja ympäristölupaa alla esitetyillä perusteilla.

Vaadimme, että Kaakkurijärvien Natura-alueelle suoritetaan Natura-arviointi. Toiminnan vaikutukset Kyyninojan purotaimenen elinympäristölle tulee myös arvioida samalla painoarvolla.

PERUSTELUT

1. Lajien suojelu sekä EU:n luonto- ja lintudirektiivien ja luonnonsuojelulain vaatimukset

EU:n luontodirektiivissä ja Suomen luonnonsuojelulaissa on erityisiä säännöksiä siitä, miten menetellään, jos jokin hanke tai suunnitelma heikentäisi Natura 2000 -alueen luontoarvoja. Nämä säännökset koskevat sekä kyseiselle alueelle suunniteltuja hankkeita että alueen ulkopuolisia hankkeita, joiden vaikutukset ulottuvat Natura 2000 -alueelle.

1.1. Vaikutukset Kyyninojan purotaimenen säilymiselle

Suunnittelualueen kaakkoispuolella vajaan kilometrin päässä sijaitsee Kyynijärvi, joka laskee Kyyninoja-nimisenä puroa etelään. Etelämpänä puro yhdistyy Kylmänojaan ja Laajanojaan, joka laskee Nokianvirtaan.

Ympäristölupahakemuksessa todetaan:

”Suunnittelualue sijaitsee teollisuus- ja louhostoimintojen kupeessa, joten ottotoiminnan vaikutukset jäävät paikallisiksi ja nykyisiä vaikutuksia vahvistaviksi.”
Kuitenkin samalla todetaan: *”Hankkeella ei arvioida olevan vaikutuksia Kaakkurijärvien Natura-alueeseen ja sen vesistöolosuhteisiin. Vedet johdetaan Kyyninojaan ja sieltä Nokianvirtaan.”*

Kyyninojassa elää alkuperäistä kantaa oleva uhanalaisluokituksessa erittäin uhanalainen (EN) purotaimen. Nokiolla jääkauden reliktinä säilynyttä purotaimenta esiintyy Kyyninojan lisäksi Pinsiön-Matalusjoella ja Laajanojalla. Purotaimen vaatii elinympäristökseen hapekasta ja puhdasta vettä. Kylmänojassa on myös istutettua purotaimenta.

Selvitys Nokian kaupungin ympäristön tilasta 2005:

”Muut vesistöt

Muut vesistöt eli Nokiolla sijaitsevat joet ja purot ovat riippuvaisia järvien tilasta sekä ympäristön toiminnoista. Tässä selvityksessä käsitellään vain merkittävimpiä alueen jokia ja puroja.

Nokian taajama-alueen halki virtaavat Kyyninoja ja Laajanoja ovat Pohjois-Nokiolla sijaitsevien järvien laskuojia. Kumpikin puro kulkee asutusalueiden ja kaupungin keskustan halki. Purot yhdistyvät toisiinsa ennen laskuaan Nokianvirtaan. Kummassakin purossa esiintyy alkuperäinen purotaimenkanta. Purotaimenen luonnollisten elinolojen turvaamiseksi on Laajanojalle vuonna 2005 tehty kunnostus selvitys. Tarkoituksena on palauttaa puro luonnonmukaiseksi, jotta taimenkanta olisi turvattu. Puroja kuormittavat liikenteen päästöt, keskusta-alueen asutus sekä teollisuus. Kuormittavana vaikutuksena puroihin voidaan laskea myös tehdyt rakenteet, jotka poikkeavat purojen luonnollisista rakenteista, kuten sillat ja rummut. Kyyninojaa kuormittaa kaatopaikan suotovedet, joiden määrä ja haitta-

ainepitoisuudet ovat vähentyneet vuonna 1992 tehtyjen kaatopaikan viemäröintien avulla.”

Kyyninojan purotaimenen elinympäristö vaarantuisi merkittävästi suunnitellun louhinnan ja murskauksen seurauksena tavalla, joka ei ole mitenkään estettävissä. Louhinnan ja murskauksen kastelusta syntyviä hulevesiä ei pidä johtaa Kyynijärveen.

Pöly ja kiviaineksen liukenemisesta aiheutuvat kemialliset vaikutukset huonontaisivat purotaimenen elinympäristöä ja olisivat tietoinen riskinotto lajin säilymiselle. Pidämme purotaimenen huomiotta jättämistä suunnitelman vakavana puutteena.

1.2. Vaikutukset Nokian Kaakkurijärvien Natura 2000-alueelle

Suunnittelualue sijaitsee Nokian Kaakkurijärvien Natura-alueen kaakkoispuolella. Suunnitellun louhinta- ja murskausalueen hättävien vaikutusten välittömässä vaikutuspiirissä on neljä kaakkurien esiintymis- ja pesimisaluetta. Ylisenjärvi sijaitsee lähimmillään 1200 metrin päässä suunnitellulta louhinta- ja murskausalueelta. Kallio-, Ruoke- ja Koukkujärvi kaakkoispuolen lampineen sijaitsevat lähimmillään 1500 metrin päässä louhinta-alueesta.

Nokian kaakkurijärvet tunnetaan yhtenä Etelä-Suomen tärkeimmistä lajin esiintymistä ja elinympäristöistä. Kaakkuri suosii elinympäristökseen syrjäisiä ja rauhallisia pieniä erämaajärviä ja jopa humuspitoisia lampia. Pesä sijaitsee rahka- tai turvesaarekkeissa veden rajassa. Laji on erittäin herkkä häiriöille.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana Nokian kaakkurit ovat taantuneet lisääntyneen häiriön seurauksena. Häiriötä aiheuttavat louhinta- ja murskaustoiminta, moottoriajoradan melu, Koukkujärven jäteaseman liikenne ja virkistysreitien sijoittaminen kaakkurien pesimäalueelle. Alueella pesii myös kuikkapari (*Gavia arctica*) sekä laulujoutsenia (*Cygnus cygnus*) ja harmaalokkeja (*Larus argentatus*).

Kaakkurin pesimätulos on pudonnut 40 prosenttia 1990-lopun tasosta, jolloin pesivien parien määrä oli 12. Nyt pesiviä tai sitä yrittäviä parien määrä on vaihdellut vuosittain kuuden ja seitsemän parin välillä. Vuonna 2014 seitsemän poikasta selvisi elossa ja tänä vuonna tilanne on samankaltainen. Tämä kertoo lajin vakavasta taantumisesta.

Kaakkuri ja alueella pesivä kuikka ovat Euroopan Unionin lintudirektiivin liitteessä I mainittuja lajeja. Samoin kuin valtakunnallisesti silmälläpidettävät ja alueellisesti uhanalaiset metso (*Tetrao urogallus*) ja teeri (*Tetrao tetrix*) sekä kehrääjä (*Caprimulgus europaeus*). Kaikki mainitut lajit ovat taantuneet. Lintudirektiivin liitteessä I mainittuihin lajeihin pitää kohdistaa erityisiä suojelutoimia.

Suomen ympäristökeskuksen selvitysten mukaan taimenen ja kaakkurin uhanalaistumisen ja taantumisen syiksi ja uhkatekijöiksi mainitaan vesirakentamisen, ojituksen, pyynnin ja häirinnän lisäksi kemialliset hättävien vaikutukset. Niitä syntyy muun muassa kallioiden louhinnan seurauksena. (Suomen lajien uhanalaisuus 2010, Suomen ympäristökeskus)

Mielestämme suunnitelmassa on ongelmia, joihin ei löydy ratkaisua vaikka luvan hakija käyttäisi BAT tai BET-menetelmiä. Niillä annetaan ymmärtää toiminnasta aiheutuvien haittojen ja riskien olevan hallinnassa. Huomautamme, että mikään menetelmä ei riitä muuttamaan tuulten suuntaa ja voimakkuuksia. Suunnittelualue sijaitsee etelään viettävällä ylängöllä, joka on omiaan kantamaan pölyä ja melua tuulten mukana. Pölyn laskeumia, sadannan vaikutusta ja kulkeutumista ympäristön vesiin ei voi eliminoida millään menetelmällä.

Lupahakemuksen Kaakkurijärvien Natura-alueen ja Suomen vastuulajien huomiotta jättäminen toiminnan vaikutusten arvioinnissa on vakava laiminlyönti. Maa-aines- ja ympäristöluvan myöntäminen tarkoittaisivat purotaimenen ja kaakkurin elinympäristöjen sekä alueen luontoarvojen tietoista heikentämistä.

2. Luonnon monimuotoisuus köyhtyy. Uudet louhinta-alueet pirstovat aluetta ja ekologiset yhteydet katkeavat.

3. Meluisuus alueella tulisi kasvamaan ja melualue ulottuisi laajemmalla kohti Pinsiötä ja Iso-Ylinenjärven Natura-aluetta. Suunnittelualue toisi louhinnan ja murskauksen aiheuttaman melun ja kiviainesten kuljetuksesta syntyvän liikenteen häiriön entistä lähemmäs tärkeitä luontokohteita ja uhanalaisten lajien esiintymiä.

4. Tärkeä ulkoilureitistö

Koukkujärven latureitistö on suosittu hiihtourheilijoiden piirissä ja sillä on suuri merkitys lähiseudun asukkaiden ja luontoharrastajien kesäaikaiseen virkistyskäyttöön. Lähiluonnon merkitystä kaupunkilaisten asumisviihtyvyyteen ei voi korostaa liikaa.

Lähiluontomerkityksessä Kaakkurijärvien alue on ainutlaatuinen kokonaisuus, jonka säilyttäminen omalta osaltaan takaa kaupunkilaisten luontosuhteen säilymistä. Luonto virkistää, rentouttaa ja voimauttaa. Koukkujärventie länsipuolisen alueen lähiluonnon säilyttäminen on halpa keino ylläpitää kuntalaisten terveyttä.

Toteutuessaan suunnitelma pirstoisi tärkeää ulkoilureitistöä ja lisäksi estevaikutusta. Jo nykyisellään Koukkujärventien itäpuolelta tuleva häiritsevä melu kuuluu yli kahden kilometrin päähän Kalliojärvelle.

5. Maakuntakaava ja maakuntakaava 2040 luonnos

Maa-aines- ja ympäristölupa ovat vastoin sekä voimassa olevan maakuntakaavan että 2040 maakuntakaavaluonnoksen määräyksiä. Kalliota, jonka louhintaan lupaa on haettu, ei ole osoitettu kiviainesten ottoalueeksi, vaan päinvastoin sekä voimassa olevassa maakuntakaavassa että maakuntakaavaluonnoksessa alueeseen kohdistuu virkistyskäyttöön liittyviä merkintöjä (MU ja V). Maakuntakaava 2040:n pohjaksi on tehty mittava Pirkanmaan POSKI-selvitys (Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen). Lupahakemuksen kohteena olevaa kallioaluetta ei ole merkitty kiviainesten ottoon soveltuvaksi kohteeksi POSKI-selvityksessä (maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/poski).

LOPUKSI

Maa-ainesten otto- ja ympäristölupaa ei voi sallia vastoin maakuntakaavan määräyksiä. Maa-aineslupaa ei voi myöntää, jos seuraukset olisivat maa-aineslain (555/1981) 3 §:n vastaisia (mm. erikoisten luonnonesiintymien tuhoutuminen, huomattavat tai laajalle ulottuvat vahingolliset muutokset luonnonolosuhteissa). Samoin ympäristölupaa ei voi myöntää, jos seuraukset olisivat ympäristönsuojelulain (527/2914) 49 §:n vastaisia (mm. erityisten luonnonolosuhteiden huonontuminen toiminnan vaikutusalueella).

Kaakkurijärvien Natura 2000 -alue sekä Kyyninoja ja sen uhanalainen purotaimenkanta ovat juuri sellaisia asioita, joiden heikentäminen kielletään maa-aineslaissa (3 §) ja ympäristönsuojelulaissa

(49 §). Päätöksenteossa on toimittava niin, että Natura-alueen luontoarvot ja arvokkaiden eliölajien säilyminen eivät vaarannu. Mielestämme luvan myöntämisen edellytykset eivät täyty, ja NCC Roads Oy:n maa-aines- ja ympäristölupahakemus tulee hylätä.

Nokialla 17.8.2015

Timo Lepistö
Puheenjohtaja
Nokian luonto ry.

Kaija Helle
Sihteeri
Nokian luonto ry.

Larissa Heinämäki
Puheenjohtaja
Suomen luonnonsuojeluliiton
Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry.

Juho Kytömäki
Sihteeri
Suomen luonnonsuojeluliiton
Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry.